

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi tapaturmavakuutus- lain 17 ja 41 d §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tapaturmavakuutuslain 17 ja 41 d §:n muuttamisesta (HE 62/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Jaakko Hannula, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö

- lakimies Kirsi Pohjolainen, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari, Palvelutyönantajat
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työmarkkina-asiames Merja Berglund, Suomen Yrittäjät
- lakimies Markku Salomaa, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi päätoimisten opiskelijoiden päivärahakorvausta koskevia tapaturmavakuutuslain säännöksiä siten, että ne nykyistä paremmin vastaisivat tapaturmasta aiheutuvaa menetystä. Päätoimiselle opiskelijalle maksettaisiin tapaturmaa seuraavan neljän viikon ajalta päiväraha tapaturmavakuutuslain mukaisen vähimmäisvuosityöansion perusteella, koska lyhytaikainen opiskelun estyminen tai vaikeutuminen ei yleensä lykkää valmistumista. Päiväraha maksettaisiin kuitenkin aina vähintään työnantajan maksaman sairausajan palkan tai tapaturmaa edeltävän neljän viikon työansioi-

den suuruisena, mikäli päätoiminen opiskelija menettää tapaturman johdosta opiskelun aikaisia työansioita.

Lisäksi esityksellä selkeytettäisiin vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin korvausasian käsittelyn yhteydessä antaman lääketieteellisen arvion merkitystä. Tällaista kannanottoa ei pidettäisi ulkopuolisena lääkärintlausuntona, joka edellyttäisi erillistä asianosaisen kuulemistä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Vakuutusyhtiön lääkärin rooli

Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslain 41 d §:ään lisäystä, jonka mukaan vakuutusyhtiön lääkärin antamaan arvioon ei sovelleta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n säännöksiä. Esityksen perustelujen mukaan uuden säännöksen tarkoituksena on täsmentää vakuutusyhtiön lääkärin asemaa suhteessa terveydenhuollon ammattihenkilölakiin. Valiokunnan käsittelyssä on tämän esityksen ohella yhtäaikaaisesti ollut HE 39/2004 vp, jossa vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäviksi työntekijäin eläkelakiin ja merimieseläkelakiin koskien eläkelaitosten asiantuntijalääkäreitä.

Valiokunta toteaa, että vakuutuslaitoksen palveluksessa oleva lääkäri osallistuu päätöksen valmisteluun yhtenä asiantuntijana juristien, korvauslaskijoiden ja muiden vakuutuslaitoksen asiantuntijoiden kanssa. Valiokunnan näkemyksen mukaan on sinänsä tarkoituksenmukaisuussyistä perusteltua, ettei asian valmistelussa laitoksen lääkärin esittämiä kannanottoja edellytetä kirjattavaksi asiakirjoihin noudattaen ammattihenkilölain 23 §:ssä säädettyjä lausuntojen muotovaatimuksia. Kun lausuntoa pyydetään laitoksen ulkopuoliselta lääkäriltä, tulisi lausunto laatia mainitun pykälän edellyttämiä muotovaatimuksia noudattaen.

Valiokunta painottaa kuitenkin, että vakuutusyhtiön lääkäri osallistuu päätöksen valmisteluun lääkärikoulutuksensa ja ammatillisen osaamisensa perusteella. Vaikka lääkäri ei esitä kannanottojaan ammattihenkilölaissa säädettyjä muotovaatimuksia noudattaen, se ei merkitse sitä, etteikö kannanottoja tule laatia sitä asianmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen, jota lääkärin ammattia harjoitettaessa edellytetään. Va-

kuutusyhtiön lääkäri esittää asioiden ratkaisemiseen liittyvät arvionsa nimenomaan lääkärin ominaisuudessa ja vastaa antamistaan arvioista ammatinharjoittamisvastuunsa perusteella.

Esityksen perustelujen valossa jää epäselväksi, onko säännösmuutoksen tavoitteena ollut kokonaan sulkea pois terveydenhuollon ammattihenkilölain soveltaminen vakuutusyhtiöiden lääkäreiden toimintaan. Valiokunta pitää kansalaisten oikeusturvan kannalta tärkeänä vakuutusyhtiöissä toimivien lääkäreiden toiminnan valvontaa. Tästä syystä valiokunta pitää tarpeellisenä, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää, onko terveydenhuollon ammattihenkilölaia täsmennettävä sen selkeyttämiseksi, että valvontaviranomaisten toimivalta ulottuu myös vakuutusyhtiön palveluksessa oleviin lääkäreihin.

Hallituksen esityksessä muutosehdotusta perustellaan muun ohella sillä, ettei lääkärin korvausasiassa antama kannanotto ole ulkopuolinen lausunto, jonka johdosta pitäisi hakijaa kuulla erikseen. Valiokunta toteaa, ettei ehdotettu lainmuutos, joka koskee laitoksen lääkärin kannanoton esittämistapaa, vaikuta laitoksen velvollisuuteen kuulla asianosaista lääkärin kannanotoista. Asianosaisen kuulemisesta hallintoasioissa on yleissäännös hallintolain 34 §:ssä. Sitä sovelletaan myös tapaturmavakuutusasioissa. Säännöksen mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä selaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Hallintolaissa lähdetään siitä, ettei asianosaista tarvitse ennen päätöksen antamista kuulla päätöksen tehneen viranomaisen tai laitoksen sisäisestä asian valmistelusta eikä päätöksen perusteluista silloinkaan, kun päätöksestä muodostuu lopputulokseksi asianosaisen kannalta kielteinen. Sen sijaan ulkopuoliselta taholta hankitusta lisäselvityksestä, kuten lääkärin lausunnosta, on hakijaa hallintolain perusteella kuultava.

Valiokunta viittaa hallituksen esityksestä HE 39/2004 vp antamaansa mietintöön (StVM 11/2004 vp), jossa valiokunta on ottanut kantaa

vastaavaan eläkelaitoksen lääkäriä koskevaan muutosehdotukseen. Valiokunta toteaa toistamatta po. mietinnössä esittämäänsä, että kannanotot, jotka koskevat asianosaisen oikeutta saada tieto valmistelussa syntyneistä asiakirjoista, yhtiön velvollisuutta perustella päätökset asianmukaisesti sekä ratkaisuprosessien kehittämisen tarpeellisuutta, soveltuvat myös tapaturmasioiden käsittelyyn vakuutusyhtiöissä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Valiokunta ehdottaa tapaturmavakuutuslain 41 d §:n sanamuodon muuttamista sen täsmentämiseksi, että vakuutuslaitoksen lääkäri osallistuu asioiden valmisteluun ja että hän voi merkitä kannanottonsa asian valmisteluasiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n edellyttämiä muotovaatimuksia. Täsmennyksellä on tarkoitus vähentää epäselvyyttä ammattihenkilölain soveltamisesta yleensä vakuutuslaitoksen palveluksessa olevan lääkärin toimintaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 41 d § muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

41 d §

Jos vakuutuslaitoksessa käsiteltävä korvausasia koskee lääketieteellisen seikan arviointia, laillistetun lääkärin on osallistuttava asian valmisteluun ja merkittävä kannanottonsa asiakirjoihin. *Vakuutuslaitoksen lääkäri voi merkitä kannanottonsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.*

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löw /r
Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /kesk

Paula Risikko /kok
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Tapani Tölli /kesk
Raija Vahasalo /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.